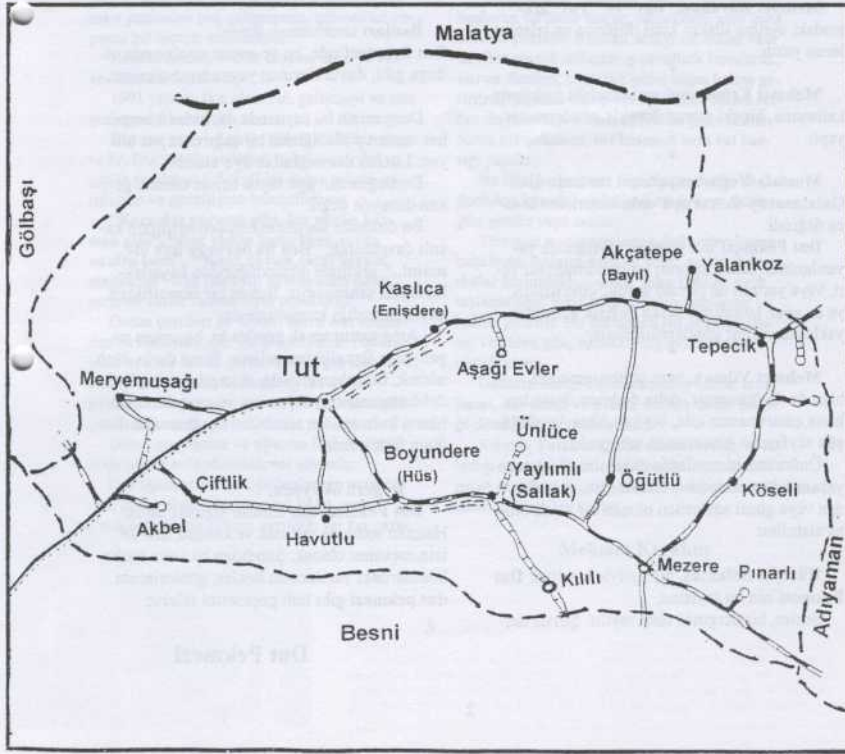

Yalnız Taş Duvar Olmaz

Dut Pekmezi

Tutlular Yardımlaşma Derneği / İsviçre
Mart 2000 Sayı 4

Değerli Okuyucu,

İşte, **Dut Pekmezi**'nin beşinci sayısı da elinizde. Bu sayımızda da çeşitli yazı ve duyurular bulacaksınız.

Dut Pekmezi'nin her sayısında yayımlama yı düşündüğümüz söyleşi veya anlatılardan üçüncüsünü **Mehmet Karakuş**, **Habip Orhan** ile yaptık.

Habip Orhan bu kısa söyleşide çok şey söylüyor. İlgili okuyacağınızı umuyoruz.

Kamil Karakuş'un bu ilk yazısı tatil konusunda. Elbette başka bir çok konuda olduğu gibi, tatil konusunda da herkesin farklı duyguları ve yaklaşımları olabilir.

Kamil Karakuş, hemen hemen hepimizin, bütün Tutluların ortak duygularını anlatıyor. İnanmıyorsanız buyurun okuyun.

Birinci Tut Kültür ve Sanat Festivali üzerine basında çıkan yazıların **Dut Pekmezi**'nde yayımlanması bitmeden, ikinci festivalin duyurusunu yapıyoruz bu sayımızda.

Duyuruyu okuyunca, programın ne denli kaliteli olduğunu göreceksiniz.

Ayrıca **Birinci Tut Kültür ve Sanat Festivali** üzerine çıkmış bir yazıyı İngilizce ve Türkçe yayımlanan **SKYLIFE** dergisinin Eylül 99 sayısından aldık. Bu derginin bütün Türk uçaklarının her koltuğunda birer tane bulunduğunu anımsarsak, festival nedeniyle ilçemizin ne kadar geniş bir çevreye duyurulmuş olduğunu daha iyi algılarız.

Bundan sonraki sayılarımızda çeşitli şekillerde sunmayı düşündüğümüz atasözlerimizin etillerini dergimizin arka sayfasında bulacaksınız. Şimdiye kadar elbette bildiğiniz, duyduğunuz bu sözlerin gerçekten etli olduğunu okuyunca bir kez daha duyumsayacak ve bu sözleri yaratan halkı bir daha sevecek ve onu sıcak yüreğimize bir kez daha basacaksınız. Belki de bu sözlerin neler anlattıklarını düşünmeye çalışırken ufkunuz genişleyecek kendini-

zi taaa uzaklarda bulacaksınız. Hatta kendi bildiğiniz etli sözleri de onlara ekleyeceksiniz.

Tutlular Yardımlaşma Derneği'nin ilkbahar aylarında düzenlediği iki etkinlikle ilgili olarak da iki kısa değerlendirme ve teşekkür yazısıyla bir kaç fotoğraf bulacaksınız bu sayımızda.

Dut Pekmezi yayımlanmaya başladığı zaman dergimizin yazarlarının **Tutlular**, dergide yer alacak yazıların da Tutluların yaşamından kesitler ya da esasen Tutlulara yönelik, bir anlamda yerel olan konular olabileceğini belirtmiştik. Aynı tutumumuz devam ediyor.

Ayrıca belirtmek gerekiyor ki; bize gelen yazıların yayımlanıp yayımlanmaması **TYD - Yönetim Kurulunun** kararına ve bilgisine bağlıdır. Yine belirtmek gerekiyor ki; bize gelen yazılarda (özüne dokunmamak kaydıyla) kimi kısaltma ve düzeltmeler olabilir.

Her yayın organının olduğu gibi, **Dut Pekmezi**'nin de bu kadar bir hakkı vardır. Gönderilen yazılar, dergimizin bu tutumu göz önünde tutularak gönderilmelidir.

Biraz önce belirtildiği üzere, **Dut Pekmezi**'nin yazarları da **Tutlular** olacak. Ancak bu söylemden yalnızca, "İsviçre'de yaşayan **Tutlular**" sonucu çıkartılmamalıdır.

Dut Pekmezi bütün Tutluların sesi olabilir ve olmalıdır. Ancak o sayede çabamız, ortak bir çabaya dönüşerek üretken ve kaliteli bir ürüne dönüşebilir.

Dergimizin altıncı sayısı dokuzuncu ayın sonuna doğru yayımlanacaktır.

Tatil anılarınızı ve izlenimlerinizi, ayrıca İkinci Tut Kültür ve Sanat Festivali üzerine düşüncelerinizi daha bir çok konuyu yazabilirsiniz.

Dut pekmezi gibi şirin ve yararlı günler geçirmeniz dileklerimizle...

Dut Pekmezi

Dut mu, Tut mu?

Coğu kimse soruyor: "Dut mu, yoksa Tut mu?" Bir çokları da ikirciklenmeksizin, "Dutlu musunuz?" diye söze başlıyor.

Hemen söylemek gerekirse; ilçemizin adı Tut, Tut'ta bolca yetişen meyvenin adı da dut.

Tut adının "tutmak" fiilinden gelen "tut" emir kipinden değil ama, dutun söylene söylene Tut haline gelerek, ilçemize ad olmuş olması ihtimali, akla daha uygun geliyor; zamanla da resmileşiyor. Ancak meyvenin ismi resmileşmeyeceğinden, dut olarak kalıyor.

Ama belirtmek gerekir ki; Tutlular, ilçeye de, meyveye de "Tut" derler. Herhalde böyle söylemek dillerine daha kolay gelir.

Tut eski bir yerleşim bölgesi, ancak kısmen dağlık olması ve geniş topraklara sahip olmaması yüzünden pek gelişmemiş, geleneksel yapısını bir ölçüde korumuştur.

Hemen hemen herkes herkesi tanıır ve herkes herkese akrabadır.

1991 yılında ilçe olan Tut, gelişmeyi ve zenginleşmeyi bekliyor.

Dut ise, şirin mi şirin, tatlı mı tatlı bir meyvedir. Dut üstüne şarkılar, türküler yakılmış, şiirler yazılmıştır. Sevgililer dutun tadına, zarıflığına ve güzelliğine benzetilmiştir.

"Kara dut parmak gibi, kız yüzün kaymak gibi", "Dut yedim tuttu beni, sevda unuttu beni", "Kara dutum çatal karam çingenem" diye başlayıp devam eden türkü, şarkı ve şiirler sadece birer örneklerdir.

Dutun çeşitleri de vardır: Kara dut bunlardan en nazlısıdır; her yerde yetişmez. Tutlular buna urumu tut da derler. En yaygın olan türü ak duttur. Tutlular buna da ağ tut derler. Bunlardan başka sarı dut ve parmak dut gibi çeşitleri de vardır.

Dutun meyvesine ve ağacına ilişkin yerel dilde çeşitli adlandırmalar ise şöyledir:

Dut ağacının yerden, bedenlerinin ayrıldığı yere kadar olan bölümüne tut kökü denir. Uzun bedenlerin kökten ayrıldığı yer tut çata-

lıdır. Sonra bedenlerden de kollar ve dallar ayrılır. Dut ağacının en küçük ve ince dalcıklarına tut çirpeği denir. Yaşlı dut ağaçlarının köklerinin ve bedenlerinin içi boşalır ve tut kovuğu oluşur.

Olgun dutlar çok hafif rüzgarlarda bile yerlere dökülür. Dutların döküldüğü yerlere tutdibi denir.

Dutlar olgunlaştıkça, dalları ellerle veya ayaklarla silkelendir ve dökülen dutlar tut melefesinde toplanır. Tut melefesi büyük dalların bile altını tutacak büyüklükte ve kare biçiminde dört köşesi olan kalın bez kumaşlardır. Bu tut melefesinin dört ucundan tutularak dalların altına girilir ve dökülen dutlar toplanır.

Mayıs ayının sonlarına doğru olgunlaşmaya başlayan turfanda dutlar, sonrakilere göre daha sulu ve şirelidir. Bundan dolayı ilk dutlar vada denilen seyrek dokunmuş çuvallara konularak, curun denilen, oyularak geniş leğen haline getirilmiş taşlarda ezilip-süzülür. Elde edilen şerbet kaynatılıp, bulamaç haline getirildikten sonra tut pekmezi, tut kesmesi veya tut bastığı yapılır.

Bu ilk ağızdan sora olgunlaşan dutlar da çunlukla kurutulur ve kış aylarında kuru üzüm gibi yenilir veya satılır.

Temmuz ayının sonlarına doğru savulmaya başlayan dutların suyu ve şiresi azalır. Bu son dutlar kurutulduktan sonra, soku denilen oyuk taşlarda ağaç tokmaklarla ezilip-döğülerek un haline getirilir. Bu dut ununa tut çekmesi denir ve helva gibi, özellikle kış aylarında tatlı olarak yenir.

Dutların henüz olgunlaşmamış haline tatar hamı, son susuz ve şiresiz dutlara da tut haseği dendiğini de anımsatalım.

Aslında Tut, bütün Tutluların sevdiği ve özlediği ve dut gibi tatlı bir ilçe, dut ise şirin ve insan sağlığına çeşitli yararları olan bir meyve, daha doğrusu bir ilaçtır.

Mehmet Karakuş

Toplumumuzda İnsan İlişkileri

İnsanların çoğu doyumlu bir yaşam gerçekleştirmek çabası içindedirler: Uzun yıllar okula gitmeler, meslek öğrenme ve meslekte yükselme çabaları, iyi bir aile yaşamı özlemi ve nihayet çocukları en iyi yetiştirme planları...

Bütün bunlar doyumlu bir yaşamı kurmak içindir. Bu yönde en önemli araç ise insanlar arasındaki iletişimdir. İletişim ise doğası gereği sorunludur. İletişim sorunlarının giderilmesi iyi niyet ve o sorunların altındaki gerçeklerin bilinmesine bağlıdır.

Doyumlu bir yaşamı gerçekleştirmek, insanın kendisine değer vermesiyle başlar.

Yani bu dünyada başkaları gibi bir yerinin olduğu ve bir işe yarayacağını bilmesiyle başlar.

Başka insanlara yaklaşıldığı oranda, başkalarının da en azından o oranda yaklaşacağını ve elini uzatacağının bilincinde olunması gerekir. İnsanlar arasındaki iletişim hem kafa ve hem de gönül zenginliği ister, biri olmadan diğeri yavan kalır.

Bir ülkenin trafik düzeni, o ülkedeki insan ilişkilerini yansıtan önemli göstergelerden biridir. Trafik aracı kullanan insanların birbirleriyle kurdukları ilişkilerin kalitesi ve düzeyi, o toplumdaki başka ilişkilerin de aynasıdır.

Türkiye'nin trafik düzeninin bozukluğunu duymayan kalmamıştır.

Yurtdışında bir süre yaşamış kişiler, yurtdışındaki trafik düzeniyle o ülkelerdeki trafik düzenini karşılaştırarak, "Bizde neden böyle tıkar tıkar işleyen bir düzen yok!" diye hayıflanırlar. Çoğu zaman da suçlu yasalarda bulurlar. Halbuki yasalar ve kurallar hemen hemen her ülkede aynıdır. Ancak sokaktaki kurallar,

daha doğrusu sokaktaki kuralları uygulayanlar başkadır. Bizde, sokaktaki uygulama bizim insanımıza özgüdür ve bütün toplumsal ilişkilerini ve yaşam biçimini yansıtır.

Örneğin, erkek sürücü kadın sürücülerden üstündür; kadın sürücü erkek sürücüye yol vermeli; erkekten daha süratli gitmemelidir.

Bazıları da, konuştukları kimselerin sözlerini bilerek veya bilmeyerek sürekli keserler. Böylelikle mevki veya yaş olarak karşısındakinden üstün olduklarını düşündürürler. Buna benzer biçimde, trafikte de büyük araç-küçük araçlara karşı her zaman üstün olduklarını sanırlar.

Bir insanın önce kendinden başlaması ve kendini başka insanlarla ve doğayla barışık ilişkiler ağı içinde görmesi yaşamın anlamı doyumlu (mutlu) kılar.

Ülkemizde insanlar gergin bir ortamda yaşamıyorlar. İnsanların, çevresini saran bu gergin ortama esir olmamaları için çevre ve doğayla böylesi bilinçli ilişkileri kurmaları gerekiyor. Yoksa sınırlar genilir, yaşam anlamsızlaşır.

İnsanlarımız, özgürlükçü ve çağdaş bir anlayışın ve yaşamın toplumumuzda yerleşip gelişmesi için, bu tür iletişimin gereğini benî semelidirler. Ancak bu sayede kişisel ve toplumsal sorunlar azalır ve giderek sorun olmanın çıkarlar.

Mehmet Ertok

Nemrut Dağı'nda Dört Mevsim'i yaşayanlar

ÇOK sevinçliyim. Müzik, güzellikler artık büyük şehirlerin tekalinde değil. Ağrı Dağı'nda Çetin İşküzü'nün Ağrı Dağı Efsanesi operasından sonra Nemrut Dağı'nda da Gürer Aykal yönetimindeki Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, Vivaldi'nin Dört Mevsim'i ni seslendirdi.

Gürer Aykal'ın Vivaldi'yi neden seçtiniz sorusuna cevabımı çok beğendim: **Dünya durduka bu çalışacak.**

Büyük sanatçıların yüzyıllar geçtikçe daha da güçlenen besteleri, yazılan bu cümle içinde özetleniyor.

Orkestraların Gürer Aykal gibi uluslararası önemde bir şefin yönetiminde Anadolu'yu dolaşmasının ardından felefe, Cumhuriyet kuşağının dünya görüntüsünü, Anadolu'yu bir bütün olarak algılayışının olağan sonucudur.

Gürer Aykal, sanatçıları, müzikiçileri Anadolu'yu gezmeye davet ediyor. Onun bu çağrısını ben de destekliyorum. Büyük şehirlerin büyük salonlarından bozkırlara doğru ses açılımını yapmakta cumhuriyet geçmiştir, o

BAKİŞ
DOĞAN HIZLAN
dhizlan@husrinet.com.tr

arayı böylece kapatabiliriz.

Gürer Aykal, Bilkent Senfoni Orkestrası'yla da cumhuriyet turunu yaparken, çok sesli müziğin yayılmasında önemli bir görevi yerine getirmişti.

Ben, yaz aylarında devlet ve özel orkestraların bütün Anadolu'da konserler vermesini istiyorum.

Sanatçıların ellerinde enstrümanlarıyla Nemrut Dağı'nın tepesine tırmanmalarını gösteren fotoğraflar, bende kutsal bir dağa çıkan çağrışım-ları yaratı.

Öylesine coşkuluydular.

ADİYAMAN'IN Tut ilçesindeki büyük çınarağaçlarını bulduğum meydana da **Fikret Otyam Meydanı** adını vermişler.

Emeğin kadrini bilmek, insan duygularının en yücesi. O, sırında fotoğraf makinesi, teybi

ile dağları, bayırları, bozkırları dolaşırken şimdi orada adını görüyor.

Kahr-ı kâinat çekmeyen fahr-ı kâinat olmaz bugünkü dile aktararak, **evrenin çilesini çekmeyen onun övgüsünü kazanamaz** cümlesinin doğruluğunu, bir kez daha anlıyorum.

Anadolu: onun fotoğraflarından, kaleminden bütün acısıyla, güzelliğiyle bize yansımıştır.

Özellikle okurlarım hatırlayacaklardır, ben tarihi mekanlarda konserler verilmesini, etkinlikler yapılmasını öneririm.

Dünyanın uyguladığı bir gerçektir, bir yöntemden neden uzak durduk şimdiye kadar, anlamak mümkün değil.

Son aylardaki tarihi mekanlardaki konserler, bu konuda canlandığımızın göstergesi.

NEMRUT DAĞI'nda Vivaldi'nin Dört Mevsim'i yankılanacak bundan sonra.

Uzun havalara, onun melodileri de kaçacak.

Yeni bin yıla böyle bir dünya gerçeğiyle giriyoruz.

1 AĞUSTOS 1999 PAZAR CUMHURİYET

Şükriye Tutkun, bar yerine festivalleri tercih ediyor 'Müziğin sağı solu olmaz'

BÜLENT ECEVİT

TUT / ADİYAMAN - Müzikte aşırı uçlara karşı olduğumu belirten sanatçı Şükriye Tutkun, "Müziğin sağı solu olmaz" dedi. Barlarda çalışmak istemediğini belirten Tutkun, "İnsanların gerçekten müzik dinlemek için gittiği yer konserlerdir. Bara, müzik dinlemeye değil, içki içmeye gidiyor. Ben de konser vermeyi seviyorum" diye konuştu.

"Sevin Gayrı" ve "Çiğdem Der ki" adlı 2 kaseti bulunan Şükriye Tutkun, repertuarına aldığı türküler kendisinin seçip kasetini verdiğini belirtti. Adıyaman'ın Tut ilçesinde gerçekleştirilen festivale katılan ve burada konser veren Tutkun ile söyleştik.

- **Barlarda çalışmıyorsunuz. Bunun nedeni nedir?**

- İnsanların beni barda dinlemelerini istemiyorum. Konser veriyorum. Gerçekten müzik dinlemek isteyen insanlar konsere gelir. Barda para verdiği için ve içki kul-

landığı için sahibi görüyor ve istek veriyorlar. Bunu sevmiyorum. Bir de müzik dinletisi yapılabilecek bar yok.

- **Hiç barda çalışmadınız mı?**

- Barlarda ben de çalıştım. 6 yıl boyunca konservatuvarda teknik öğreniyordum, ama uygulamak gerekiyor. Hem para kazandım hem de sesimi kontrol etmeyi öğrendim. Bar benim için bir uygulama oldu.

- **Festivallere de katılmıyorsunuz.**

- Festivallere katılmayı sevmiyorum. Para değil amaç. Gittiğim yerlerde zaman da olursa birkaç gün kalabiliyorum ve insanlarla sıcak ilişkiler kurabiliyorum. Bu gibi yerler daha büyük mutluluk veriyor.

- **Daha çok ne tür türkükleri söylemeyi sevmiyorsunuz?**

- Azeri, Kırm ve Trakya türküklerini söylemeyi seviyorum. Bu türkükleri söylerken sesim de mutlu oluyor. Sadece Azeri ve sadece Kırm albümleri yapmak istiyorum. Müzikte aşırı uçlar olsun istemiyorum. Müziğin sağı solu olmasını istiyorum.

Ferik Mistafa

Doğumum, 1 Mart 1934

Babam, köyümüzde **İmam Mistafalar** olarak bilinen kabileden **Mustafa Karakuş**. Bana da babam, kendi adını vermiş.

Babamı hünüz yedi yaşındayken kaybettiğimden, kendisini kıt-sat hatırlıyorum. Bana ve iki kız kardeşime hem analık, hem de babalık yapan anama, bazıları **Ferik Ümmü**, bazıları da **Ferigün Kızı** derdi.

Yedi sene önce de anamı kaybettik.

Ben, 1 Mart 1934 tarihinde doğmuşum. Biraz önce söylediğim gibi çocuk yaşta yetim kaldım. Böylece yoksulluğa bir de yetimlik eklendi. O yıllar hemen hemen herkes yoksuldu. Şimdinin yoksulu o zamanın zengininden daha iyi yaşıyor.

Anam bir süre sonra evlendi, ama, üvey babam pek aileden sayılmazdı; çoğu zaman başka köylerde çalışır, oralarda kalır, eve pek az gelirdi.

Kışın Tut'ta oturur, ilkbaharla birlikte **Geni**'deki bahçemize geçer, sonbaharın sonlarına kadar da orada oturur ve çalışırdık. Aklım başıma gelir-gelmez, elim işe yetmez çalışmaya başladım.

Kış aylarında dokuma işlerinde çalışırdım. O yıllarda Tut'ta dokumacılık oldukça yaygındı. Hemen Hemen Her evde bir dokuma tezgahı vardı. Benim yaştlarımın çoğu bu işten anlar.

Yaz aylarında da hem bağ-bahçe ve tarla işlerinde, hem de kuruttuğumuz tutları **Adıyaman** ve **Urfa**'nın köylerine eşeklerle götürür, ya parayla satar, ya da buğdayla değişirdim. Çoğu zaman, o köylere gidip-gelmek üç-beş gün sürerdi. Yolar uzun ve çetin, ayağmda da ayakkabı olmadığından ayaklarım kabarır, patlar, yaralanırdı. Daha yaşım on üç-on dört olduğundan yalnız gidemez, **Geni**'deki komşularımızdan bu işi yapanlara katılırdım. Onların bir baba kadar yardımını gördüm; kendilerini rahmet ve minnetle anarım.

Yeri gelmişken söylemek isterim ki: Çocukluğum böyle yetimlik, yoksulluk ve acılarla geçtiği halde, ne baba tarafımdan; emmilerimden, ne de ana tarafımdan; dayılarımdan, bir yardım görmedim. Yalnız **Ahmet Emmim** bizi gözetirdi. Biz **Geni**'de oturduğumuz yıllarda, o'da **Enişdere**'de eğitimlik yapardı.

Saati askarde öğrendim...

Gel zaman-git zaman on sekiz yaşadım ve evlendim. Bir süre sonra da askere gittim. Askere gittiğim zaman ilk çocuğumuz **Memet**, elli günlüktü.

Askere cebimde otuz lira harçlıkla gittim.

Tarih:1956 Yirmi dört ay süren askerliğim süresince de kimseden her hangi bir yardım görmedim. Bana verilen asker sigaralarını satar hem ihtiyaçlarımı karşılar, hem de biriktirirdim.

Acemilik devresinden sonra, **Besnili** bir subayın bana hemşeri çıkması sayesinde **onbaşı** oldum ve alay dershanesinde görevlendirildim. Sekiz -dokuz yaşındayken bir kış okula gitmiş, sonra ilkbahar gelip işler başlayınca da okulu bırakmıştım. O yüzden ne okuma-yazma ne de saati biliyordum.

Koğuşun kapısının üstünde kalbur büyüklüğünde bir saat gece-gündüz çalışır, ben de ona hayret ve hayranlıkla bakardım.

Bir gece, bir nöbet değişiminde, nöbete kaldırdığım asker, kendisini nöbete geç kaldırdığımı söyledi ve onun için de teşekkür etti. Ben de, uykum gelmediğinden dolayı kendisini geç kaldırdığımı söyleyerek saati bilmediğimi gizledim ve kendisine saati bilip-bilmediğini sordum; bildiğini söyledi. Ben de, o'na inanamaz görünerek saat ile ilgili kimi sorular sordum ve böylece saati öğrendim.

Terhis olduğum zaman sadece saati değil, aynı zamanda biraz da okuma-yazma öğrenmişim.

Askerden dönüşte **Gölbaşı**'na kadar trenle geldim. **Gölbaşı**'ndan **Akçabel'e (Pembeği)**

yaya olarak Ahmet Emmi'min yanına uğradım. Kendisini ziyaret etmeme sevindi; on lira da harçlık verdi.

Yapmadığım iş kalmadı...

Askerden geldikten sonra da yine, bağ-bahçe işleriyle, kuru tut satmakla, odunculukla yani rençberlik ve çerçilikle uğraştım.

Ancak toprak verimsiz, kazanç kısaydı. Aile ise gittikçe büyüyordu. Bir zaman çay ve kahve kaçakçılığı, sonra tütüncülük ve tütün kaçakçılığı yaptım. Daha sonra da bir yandan tütüncülük yaparken, bir yandan da bir kahvehane işletmeye başladım. Ama bütün çabalarım boşunaydı; yoksullukla baş edemiyordum.

Kendimi Zürih Gölü'ne atarım!..

Hayat böyle devam edip giderken, yurtdışına çıkmak icat oldu: 1970'li yıllar...

Köyümüzden beş-on kişi Almanya'ya, Hollanda'ya ve İsviçre'ye gittiler.

Ben de yurtdışına gitmek istiyordum ama, ne bir güvencem, ne de param vardı. Bir ara İsviçre'ye gidenlerden Ahmet Çıbık izine gelmişti. Kahvede konuşurken kendisine, İsviçre'ye gelmek istediğimi söyleyerek, bana yardımcı olması ricasında bulundum. O'da sağ olsun; İsviçre'ye döndükten sonra bana bir mektup göndererek yardımcı olacağını bildirdi. İşte, o mektuptan cesaret alarak, yetiştirdiğim tütünü bir tüccara sattım. Altı bin lira parayla İsviçre'ye geldim. Tarih: 1 Mart 1972

Köyden çıkarken kalabalıktık ama, benim iki arkadaşım vardı: Havutlulu Emir'in oğulları, Mehmet ve Hacı.

İlk gelişimiz Zürih'e idi. Zürih'te beş-altı gün gezdik. Köylüler ile görüştük, konuştuk; kimisi çalışıyor, kimisi iş arıyordu.

Sonra, Ahmet Çıbık'ın yanına Aarau'ya gittik. Yanılmıyorsam bir gece yanında kaldık ve tekrar Zürih'e geldik. O arada Emir'in oğlu Mehmet, "Paralarımızı bitirmeden geri dönelim. Bu memlekette hayır yok!.." özerisinde bulundu. Ben de, ata binmek bir ayıp, inmek iki ayıp. Kendimi Zürih Gölü'ne atarım, yine gitmem, üç yıl sabredeceğim, diyerek geri dönme kabul etmedim. Ama kendisi hemen geri döndü. Kardeşi Hacı'da Fransa'ya gitti.

Ben de, eskiden beri arkadaşım olan, beraber çerçilik ve odunculuk yaptığım Mamih'in oğlu Memet'in yanına, Neuhausen'a gittim. O gün ortağımın misafiri oldum; dertleştik, iş-güç üzerine konuştuk, hasretlik giderdik. Ertesi gün çalıştığı çiftliğin sahibinin yardımı ile bana da başka bir çiftlikten iş bulundu. Buluşup görüşmemizin sevincine bir de bu sevinç eklendi...

Çiftlikteki altı ay ve küvet...

Çiftlikte bana yatacak bir oda verdiler. İşlerimi gösterdiler. Yemeğimi de kendiler ile beraber yiyeceğimi söylediler.

Sabah gün doğmadan kalkar, akşam geç saatlere kadar çalışırdım. Sadece yarım saat yemek zamanları çalışmazdım.

Her işi yapardım... İnek sağmak, ineklerin altını temizlemek, kazmayala-kürekle bahçede çalışmak, tirpanla ot biçmek, çiftliğin kırığını-döküğünü tamir etmek gibi işler...

Tirpanın ve küreğin sapı ve ineğin memesi hemen hemen aynı kalınlıkta olduklarından akşam yatağa uzandığım zaman ellerimi ne açabilirdim, ne de kapatabilirdim. Yorgunluktan kollarımı kaldırıp göğsüme koyamazdım.

Çiftlikte çalıştığım süre içinde, çiftlik sahibi aile ile beraber yemek yerdik. İlk zamanlar çok güçlük çektim; dil yok, görgü yok.

Bütün aile, kadın-erkek, çoluk-çocuk masaya otururdu. Çoğu zaman o kadar çatalı-bıçağın ve tabağın masaya konmasına bir anlam vermezdim.

Odanın birinde de kocaman bir leğene benzer, çukur bir şey vardı; ne olduğunu çıkartmazdım. Bir gün patronun, "Ben banyoya gidiyorum!" diye söylenerek o odaya doğru gittiğini görünce, o kocaman leğende banyo yapıldığını, sonraları da, adının küvet olduğunu öğrendim.

Restorantta hayat varmış!..

Çiftlikte altı ay çalıştım. Sonra kısa bir süre Luzern' de , daha sonra da Winterthur' da lokantalarda çalıştım.

Çiftlikten çıkıp lokantaya geçince neredeyse memur oldum sandım. Yatacak oda tertemiz, yemekler iyi, iş saatleri uygun...

Lokantada da iki sene kaçak çalıştıktan sonra, resmi oturum hakkı alabildim.

Oturum hakkı aldıktan bir süre sonra da hanımı ve üç çocuğu getirdim. Türkiye'de kalan diğer altı çocuktan beşini de zaman zaman yanına aldım. Evli olan bir kızımı getiremedim.

Elbette ailenin bölünmesi, ev bulma sorunları, çocukların kayıtlarının yapılması ve daha bir-çok zorluklara karşı mücadele ettim.

Bir süre sonra da fabrikaya geçtim, yardımcı işçi olarak çalışmaya devam ettim. Bakım ki, fabrika işi lokantadan daha iyi; iş saatleri belli, maaş belli, tatil belli, hafta sonları tatil...

Daha sonra da Arbon'a taşındık ve orada bir kayık fabrikasında iş buldum ve çalışmaya devam ettim.

İsviçre'ye üç yılhına gelmişim...

İsviçre'de üç yıl çalışıp kırk-elli bin lira biriktirip geri dönecektim; üç yılı bir gün geçirmeyecektim. Evdeki hesap çarşıya uymadı!..

1972'de başlayan gurbetçilik hala devam ediyor; daha ne kadar devam edeceği de belli değil.

Ağır bir ameliyat geçirdim...

Çalışma hayatım 1991'de geçirdiğim ağır bir bel fitiği ameliyatına kadar sürdü. Ameliyattan sonra malül emekli, bir seneden

beri de normal emekliyim.

Senenin çoğunu Türkiye'de, Tut'da, azını da İsviçre'de geçiriyorum.

İsviçre'ye kötü diyemem...

Evet, çok çalıştım, zor koşullarda çalıştım ama, yine de beni, İsviçre ekmek ve para sahibi yaptı. İsviçre'ye geldiğim için kendimi şanslı sayıyorum. Yoksa aş-ekmek neredeydi, biz neredeydik!..

İsviçre'den çok şey öğrendik. Başta çalışma disiplini ve tertip-düzen.

Burada büyüyen çocuklar...

Zaman zaman, keşke çocuklar büyümeden dönseydim, diyorum. Çünkü artık hem gurbeti götüremiyorum, hem de burada büyüyen çocukların gidişatları hoşuma gitmiyor. Her şeyi biliyorlar, meslekleri var ama, bizim gördüğümüz saygı sevgi yok. Ama artık geç!..

Birlik-beraberlik...

Gerek Tut'taki Tutular, gerekse de İsviçre'deki Tutular birlik beraberlik içinde olsunlar. Birbirlerini incitmesinler, köyümüzü sevsinler...

Söyleyecek çok şey var...

Yaşadığım olaylar yazılsa ne kitaplara, ne de defterlere sığar...

Mehmet Karakuş

Güldüşün

Fırıncı

Adamın biri, bir pazar sabahı kalkmış, hanımına, "Bugün güzel bir kahvaltı yapalım!" demiş. Masayı güzel hazırlamışlar. Çocuğu da fırına, sıcak sıcak bir-kaç somun almaya göndermişler.

Somunlar gelmiş, keyifle masaya oturmuşlar. Çayları koymuşlar, somunları bölmüşler. Somunları bölmüşler ama, bir de ne görsünler, bir somunun içinde bir pişmiş çorap!

Adam, hemen öfkeyle fırına koşmuş. Elindeki somunu ve çorabı sallayarak fırıncıya gös termiş ve "Bu nasıl iş be kardeşim? Somunun içinden bir tek çorap çıktı!" demiş.

Fırıncı gayet sakin, "Ya ne bekiyordun efendi? Takım elbise mi çıkacaktı?" demiş.

Derisiyle Gerisi

Padişah bir gün bir yarışma düzenlemiş. Sorduğu soruyu bilene kızını verecekmış.

Gençler ve halk toplanmış. Padişah, sorulara doğru cevap veremiyen gençlerin kafasını kestiriyormuş.

Sıra Keloğlan'a gelmiş ve padişah soruyu sormuş: **Tavuğun** en tatlı yeri neresidir? Keloğlan, hemen cevabı vermiş: Derisiyle gerisi. Böylece padişahın kızını almış.

Aradan epeyce zaman geçmiş padişah yine bir yarışma düzenlemiş. Bu sefer de soruyu bilene bir **küp altın** verecekmış.

Halk yine toplanmış. Padişah şimdi de, **domuzun** en tatlı yerini sormuş.

Birinci yarışmaya katılanlardan bir uyanık hemen öne çıkarak, "Derisiyle gerisi!" diye var gücüyle bağırılmış. Bağırmasıyla da kellesinin vurulması bir olmuş.

Tehlival

İki arkadaş yaya olarak bir yolculuk yapıyorlarmış. Arakadaşlardan birisi karşılaştıkları her kaynak suyundan kana kana içermiş. Öbür arkadaş da dayanamayıp, "Sorması ayıp ama, ne yedin de bu kadar suiçiyorsun?" demiş. O'da, "**Tehlival!**" diye cevaplamış.

Soruyu soran, "Zenginliğin hali başka!" diye iç geçirmiş. Sonra eve geldiğinde de hanımına, "**Şu zenginliğin gözü kör olsun!**" diye dert yanmaya başalayınca, hanımında, "**Hayırola?**" diye meraklanmış. Kocası da olayı anlatınca, hanımı, "İyi iyi, ben de sana pişiriyim! Biz ona **şakalı aş** deriz!" demiş.

Temel

Temel'in eşeği ölmüş, kapısının önünde hüngür hüngür ağlıyormuş. Rıza, yanına yaklaşarak, "Ula Temel, ne ağlayırsun?" demiş. Temel de, "Eşeğim öldü. Ona ağlayrum!" diye cevap vermiş.

Bu cevabın üzerine Rıza, "Ula sığa, geçenlerde hanımın öldü, ağlamadın. Bu ne hal?" diye sorunca, Temel de, "Hanımın öldüğünde hepimiz geldiniz beni teselli ettiniz; üzölme, başkasını alınız, dediniz. Şimdi eşeğim öldü. Ne gelen var, ne giden!" diye yakınmış.

Temel'in El Yazısı

Bir ara Fadime İstanbul'daki akrabalarının yanına gitmiş. Fakat Temel, Fadime'nin hasretine dayanamayıp, mektup yazmaya karar vermiş.

Eldivenlerini takarak başlamış mektup yazmaya.

Temel'in bu halini gören arkadaşları, neden böyle mektup yazdını sormuşlar.

Temel de gayet ciddi, "Fadime el yazımı tanımasın!" diye söylenmiş.

Mehmet Yılmaz

Galatasaray Gurur Veriyor

Almanya'da 2 Mart'ta, 9 Mart'ta da Türkiye'de yapılan, Dortmund - Galatasaray karşılaşmaları büyük heyecan ve sevinç yarattı. Futbolseverlerin zevkle ve heyecanla izledikleri bu karşılaşmalar Galatasaray'ın galibiyetiyle sonuçlandı.

Galatasaray'ın galibiyeti sadece ülkemizdeki insanları değil, yurtdışında yaşayan bizleri de çok sevindirdi.

Tarafı olduğu takım kazanınca, doğal olarak seviniyorsun. Ama bu karşılaşmalarda durum başkaydı!.

Yurtdışında yaşayan bizler için sevinmenin de ötesinde bir anlam taşıyordu bu galibiyet. Yıllardır ağır koşullar altında çalışanlar, ezilenler, horlananlar, barbar sayılanlar, bir anda konum değiştirdiler bir bakıma; yendiler...

Doğrusu güzel bir duygu; yemek!.. Hele hele her gün yabancı olmanın olumsuzluklarıyla karşılaştığımız şu koşullarda.

Aslında İsviçre bizlere yabancı gözüyle bakmasa daha güzel olur.

Bizler de yaşadığımız koşullara uyum sağlamalıyız, kimi durumlar ters gelse bile; anlayışla karşılamalıyız. Kendi kültürümüzü de koruyarak bir kültür zenginliği oluşturmalıyız. Beraberce dostça yaşamalıyız.

Bu duygu ve düşüncelerle futbolda, Avrupa temsilcimiz Galatasaray'ı tekrar tekrar kutlar başarılarının devamını bekleriz.

Mustafa Yoğurtçu

Tutlular Yardımlaşma Derneği

Adı ve soyadı : .....

Adres : .....

Doğum tarihi : .....

.....

Başvuru tarihi : .....

Telefon : .....

Tutlular yardımlaşma Derneği'ne üye olmak istiyorum.

Yıllık ödentimi (100.- Frank) yapmak için ödenti fişi göndermenizi rica ederim.

İmza

Değerli hemşerilerimiz derneğimize üye olarak birliğimizi güçlendirmenizi bekliyoruz.

Bunun için yukardaki başvuru fişini doldurup derneğimizin adresine göndermeniz yeterlidir.

Tutlular Yardımlaşma Derneği Postfach 854/Lochergut 8004 Zürich

• Yoğurtcu Kardeşler

Kanton Zürich`te
Nefis Kebabıyla
Kahvesiyle Tatlısıyla
Snack-Center Freihof`ta

• Kişiden aileye
Aileden Topluma
Hizmet vermekten gururluyuz.

Snack-Center Freihof 8903 Birmensdorf (ZH) Tel:079/4050294

Gözetimci
Gürur Veritor

ÖZLEM

Ağbel'den kıvrıla kıvrıla inen yolları
Balı'nın Gölü'nde toşbağaları
Kara Çukur'da kekik kokuları

Diken dolu bozkırı ile yukarı dağa
Bozbulanık akar kıvrıla kıvrıla çayı
Koyu gölgesi ile ceviz ağaçları
Şifa dağıtır havutlu ziyareti

Dallarda beyaz beyaz dutları
Cillaz'da da buz gibi suları
Çevik'de uzun ince hitaları
Burcu burcu kokan sakız ağaçları

Tekneli'de mısır tarlaları
Salah'da bal arıları
Başında yazmasıyla halı dokuyan kızları
Süsler Avrupa'yı Amerika'yı

Çocukluğum bu belde de geçti
Ümutlarımın peşine düştüm
Buram buram çorak Adıyaman'a
Yeşilin maviye karıştığı Ordu'ya
Seyhan Nehri'ne bakarak ağlardım Adana'da
Hayellerim yok oldu Antep'in Yeşilsu'da

Umuda yolculuk karların olduğu diyara
Yirmi sene geride kaldı
Hasretim o diyara

Bir sevda yaşadım orada
Eritti tüketti beni
Ötürsem koymayın beni burda

Hüseyin Aslantaş